

Lajla Žigová: Kaštuňi gurumňi

Has na has, jekh gadžikano gavoro. Maškar lende bešelas jekh čoro Rom. Has igen čoro, nič les na has. Savore gadžen has džvirina u les na has nič. Pejľa leske igen phares. Jekhvar leske avíľa pre godí, hoj peske kerela kaštuňi gurumňi pro kereka. Sar phendľa, avka kerdľa. E gurumňi dičholas, sar bi avelas džidí.

Tosara, sar džalas o pastiris te pasinel le gadženge le gurumňen, ta leske diňa o Rom peskra gurumňa. O pastiris la íľa u gejle pre maľa. Džan, džan tele le plajiha – e gurumňi džal. Džan upre le plajiha u e gurumňi na kamel te džal. Chudňa la o pastiris te marel, avka la marlas, dži la phagerďa.

Raťi anel o pastiris la gurumňa le Romeske. O Rom cholísalíľa, hoj leske o pastiris la gurumňa murdardľa. Či kamelas či na kamelas, mušindľa o pastiris leske te del peskera gurumňa. Palís gejľa o pastiris andre karčma u phendľa le gadženge, so pes leske ačhiľa. O gadže cholísalíle u dovakerde pes, hoj le Romeske la gurumňa murdarena. Sar phende, avka kerde. La gurumňa murdarde, o mas latar chale ča e morči mukhle.

Tosara o Rom ušťíľa u dikhel, hoj e gurumňi murdardí. Chudňa te rovel. Has leske igen pharo, hoj les pale nane nič. Phendľa peske: „Džava andro svetos u odoj morči bikenava." Íľa e morči u gejľa.

Phirelas pal o svetos maj jekh berš, al'e e morči našťi bikenlas. Ňiko la na kamelas. Imar peske o Rom phendľa, hoj džala khere. Džal, džal, dži avľa ko cinteris. Dikhľa odoj purano kerestos. Bešľa peske tel o kerestos u chudňa te rovel. So na šunel? Vareko leske phenel: „Me tutar cinava e morči, me la cinava." Dikhel pal peste, Ňikhaj Ňiko. Dikhel pro kerestos u phučel lestar: „Oda tu phendľa, hoj tu kames miri morči?" U sar phurdelas e balvaj, o kerestos perelas jekha seratar pre aver. O Rom peske dumindľa, hoj o kerestos leske avka odphenel. Mukhlľa leske e morči odoj u phendľa: „Me tuke la kadej mukhava u tajsja avava vaš o love."

Sig tosara avľa. Dikhel, e morči aňi o love Ňikhaj! La bara chol'atar marlas andro kerestos dži o kerestos na pejľa. U so o Rom na dikhel! Tel o kerestos sas pherdí piri somnakaj. Íľa la, palíkerďa u gejľa khere. Khere peske cindľa le gurumňen u has lestar nekbavaleder Rom, mek buter sar o gadže andro gav.

[překlad pro učitele] Dřevěná kráva

Byla nebyla jedna gádžovská vesnička. V ní žil i chudý Rom, neměl vůbec nic. Za to gádžové měli mnoho zvířat. Byl z toho velice smutný. A tak si jednou usmyslel, že si vyřeže dřevěnou krávu na kolečkách. Jak řekl, tak i udělal. Kráva vypadala jako živá.

Ráno, když šel pastýř pást sedlákům krávy, dal mu Rom také tu svou. Pastýř krávu vzal a šel na pole. Jde dolů z kopce a kráva za ním. Jde do kopce, ale kráva nechce. I začal pastýř krávu bít. Tolik ji tloukl, až ji rozbil.

Večer vede pastýř krávu zpátky k Romovi. Ten se rozhněval, že mu krávu zabil. Chtě nechtě pastýř musel Romovi dát svoji kravku. Na to se vypravil do krčmy a vše tam vyprávěl. Gádžové se rozhněvali a domluvili se, že Romovi krávu zabijí. Jak řekli, tak udělali. Krávu zabili, maso snědli, jen kůži nechali.

Když Rom ráno vstal, vidí, kráva je mrtvá! Jen kůže z ní zůstala. Dal se do pláče. Litoval, že zas nemá vůbec nic. I řekl si: „Půjdu do světa a tam kůži prodám," a šel.

Bezmála rok chodil po světě, ale kůži ne a ne prodat. Nikdo ji nechtěl. Už si Rom říkal, že půjde domů. Vtom ale došel ke hřbitovu a zahlédl tam starý kříž. Sedl si pod něj a začal plakat. Ale co neslyší? Někdo mu našeptává: „Já od tebe tu kůži koupím." Rom se ohlédne, ale nikoho nevidí. Podívá se na starý kříž a ptá se: „To ty jsi říkal, že chceš mou kůži?" A jak foukal vítr, kříž se kymácel z jedné strany na druhou a Rom si myslel, že mu tak kříž odpovídá. Nechal tedy kůži ležet vedle kříže a povídá: „Nechám ti ji tady a zítra si přijdu pro peníze."

Brzy ráno se Rom vydal zpátky ke kříži. Kouká, kůže ani peníze nikde! Vzteky začal do kříže bušit tak, až se celý skácel. A vtom co nevidí! Pod křížem plná mísa zlata. Vzal ji, poděkoval a vypravil se k domovu. Koupil si krávy a stal se z něj zámožný Rom, dokonce bohatší než všichni gádžové z vesnice.

<http://www.kher.cz/clanek.php?id=310>

Pohádka vyšla ve sbírce Otcův duch a jiné pohádky romských autorů, Kher, Praha, 2012.

